

Designing and Validating the Scale of Iran Handball Development Strategies

**Javad Shahlaee
Bagheri**

Associate Professor, Sport Management Dept.,
Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Vali Alizadeh

Ph. D. in Sport Management, Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran

Mohammad Heidari

Ph. D. in Sport Management, Tehran University,
Ghom, Iran

Abstract

The present study has been conducted with the aim of designing and validating the Scale of Iran handball development strategies. to conduct this research, has been used a combined research method. the statistical population of the study was all managers and staff of the Handball Federation, experts and university professors, managers, coaches, active and retired adult players of the national team and all referees of international level and Premier League with a statistical population of 200 people. 14 people were selected by purposive sampling and in the quantitative section, 130 people were selected by convenience sampling method based on Morgan table. In order to collect data, a semi-structured interview was used in the qualitative part and a researcher-made questionnaire was used in the quantitative part. The validity and reliability of the research instrument was evaluated and confirmed in both qualitative and quantitative sections. For data analysis in the qualitative part, was used the Grand Theory and in the quantitative part, was used the confirmatory factor analysis method. The results of the qualitative and quantitative part of the research showed that the tool developed for Iran handball development strategies consists of five concepts with 17 components. Also, the results of confirmatory factor analysis showed that the developed research tool has a very good fit. Finally, the questionnaire designed in this study can be used as a suitable tool to assess handball development strategies in the federation, delegations and handball clubs.

Keywords: Validating, Championship sports development, Strategy, Handball.

Corresponding Author: valializadeh20@yahoo.com

How to Cite: shahlaei, J., Alizadeh, V., & heidari, M. (2022). Designing and Validating the Scale of Iran Handball Development Strategies. *Quarterly of Educational Measurement*, 13(49), 53-80. doi: 10.22054/jem.2023.63642.2223

تدوین و اعتباریابی مقیاس راهبردهای توسعه هندبال ایران □

جواد شهلایی باقری | دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

ولی علیزاده* | دکتری رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

محمد حیدری | دکتری رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، قم، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تدوین و اعتباریابی مقیاس راهبردهای توسعه هندبال ایران انجام شده است. برای انجام این پژوهش، از روش تحقیق ترکیبی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، کلیه مدیران و کارکنان ستادی فدراسیون هندبال، صاحب‌نظران و اساتید دانشگاه، مدیران، مربیان، بازیکنان بزرگسال فعال و بازنشسته تیم ملی و کلیه داوران سطح بین‌المللی و لیگ برتر با جامعه آماری ۲۰۰ نفر بود که در بخش کیفی، با روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۱۴ نفر انتخاب شدند و در بخش کمی با استناد به جدول مورگان تعداد ۱۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها در بخش کیفی از مصاحبه نیمه ساختار یافته و در بخش کمی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. روایی و پایایی ابزار تحقیق در هر دو بخش کیفی و کمی بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. برای تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از روش داده بنیاد و در بخش کمی از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید. نتایج بخش کیفی و کمی پژوهش نشان داد که ابزار تدوین شده جهت راهبردهای توسعه هندبال ایران از پنج مفهوم با ۱۷ مؤلفه تشکیل شده است. همچنین نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که ابزار تدوین شده پژوهش از برازش بسیار مطلوبی برخوردار است. در نهایت پرسشنامه طراحی شده در این مطالعه می‌تواند به عنوان ابزار مناسبی برای سنجش راهبردهای توسعه هندبال در فدراسیون، هیات‌ها و باشگاه‌های هندبال مورد استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: اعتباریابی، توسعه ورزش قهرمانی، راهبرد، هندبال

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی تهران است.
* نویسنده مسئول: valializadeh20@yahoo.com

مقدمه

موفقیت در میادین بین‌المللی ورزش، اغلب به عنوان یک منبع ارزشمند در نظر گرفته می‌شود که دولت‌ها از ظرفیت آن برای رسیدن به خیلی از اهداف ورزشی و غیرورزشی خود استفاده می‌کنند. این نوع موفقیت‌ها به علت ایجاد حس غرور ملی، پیوستگی اجتماعی و وجهه بین‌المللی، ظرفیت سوددهی اقتصادی کشور را افزایش می‌دهد (Green & Houlihan, 2005). بنابراین دولت‌ها تمایل دارند که به‌طور مستقیم در «توسعه ورزش قهرمانی» سرمایه‌گذاری کنند (Renaud et al., 2019). Green (2005) توسعه ورزش قهرمانی را تعامل سه فرآیند انتخاب و ورود ورزشکار به سیستم ورزش قهرمانی، حفظ و نگهداری، و نهایتاً رشد و پیشرفت ورزشکار می‌داند.

در حوزه توسعه ورزش قهرمانی و تربیت ورزشکاران نخبه، مدل‌ها و رویکردهای مختلفی در طول زمان ارائه شده‌اند که توجه به آن‌ها می‌تواند راهگشای توسعه ورزش‌های قهرمانی در کشور باشد. البته این شیوه‌ها کاملاً مدلسازی نشده‌اند و تابع سیاست‌های ورزش قهرمانی کشورها و سازمان‌های ورزشی هستند (رمضانی نژاد و همکاران، ۱۳۹۴). کشور ما نیز از این لحاظ در شرایط ویژه‌ای به‌سر می‌برد. چرا که از یک طرف هنوز امکانات و شرایط لازم برای گسترده‌ترین بستر تربیت ورزشکاران آینده فراهم نیست و از طرف دیگر، ورزش قهرمانی کشور عمدتاً توسط بخش‌های دولتی مدیریت می‌شود (مدل تقریباً متمرکز) و اتحادیه‌های ورزشی به تدریج در حال شکل‌گیری هستند و باشگاه‌ها در فرایند استعدادیابی، مشارکت کمتری دارند. نکته بسیار مهم در انتخاب یک مدل بومی برای توسعه ورزش قهرمانی کشور، توجه به پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های ملی، منطقه‌ای و همچنین سوابق قهرمانی رشته‌های ورزشی مختلف است. به ویژه اینکه بسیاری از کشورهای آسیایی تازه استقلال یافته حاشیه دریای خزر و برخی کشورهای عربی نیز بخشی از مسیرهای مورد نیاز توسعه ورزش قهرمانی را زودتر طی کرده و به رقابای جدی ایران در رقابت‌های ورزشی (به‌ویژه در رشته ورزشی هندبال) تبدیل شده‌اند (رمضانی نژاد و هژبری، ۱۳۹۶).

اما یکی از رشته‌های ورزشی که توجه به توسعه در آن بسیار جدی است و از جمله ورزش‌هایی که کشور ما با تکیه بر آن در بین کشورهای دیگر می‌تواند شایستگی‌های خود را نشان دهد، ورزش هندبال است. هندبال؛ یکی از محبوب‌ترین ورزش‌های تیمی جهان

می‌باشد. شش کنفدراسیون و ۲۰۹ کشور وابسته به فدراسیون بین‌المللی هندبال (IHF)^۱ وجود دارد و افزایش محبوبیت هندبال با افزایش چشمگیر تعداد انتشارات علمی مرتبط شده است (Ferrari et al., 2019). در بحث مهمترین تحقیقات اخیر داخلی در رابطه با توسعه هندبال؛ اقتداری بروجنی (۱۳۹۵)، آقایی و بحرالعلوم (۱۳۹۶)، کیخسروی و همکاران (۱۳۹۶) و کریم‌قادر (۱۳۹۷) می‌باشند. هر کدام یک سری عوامل و فاکتورهای تاثیرگذار را جهت رشد و توسعه هندبال ارائه داده‌اند که در ادغام با کدگذاری جملات مصاحبه‌ها در بخش نتایج آورده شده است. مطالعات انجام شده در کشور ما در خصوص توسعه ورزش قهرمانی بیشتر به صورت تدوین و ارائه استراتژی انجام شده و هر یک از محققین راهکارهایی را با توجه به ابزارها و مدل‌های برنامه‌ریزی استراتژیک در ورزش استان‌ها، اداره‌جات و سازمان‌ها، فدراسیون و هیات‌های مختلف ورزشی ارائه کرده‌اند ولی راهکارهای ارائه شده اعتبارسنجی نشده و به صورت یک ابزار استاندارد که روایی و پایایی قابل قبولی داشته باشند تبدیل نشده‌اند. اکثر تحقیقات خارجی انجام شده در ورزش هندبال نیز بیشتر روی متغیرهای آنتروپومتریک و فیزیولوژیکی (از جمله؛ Masanovic et al., 2018)، استعدادیابی (از جمله؛ Fernandez et al., 2017)، مهارت‌های روان‌شناختی (از جمله؛ Przednowek et al., 2019)، عملکرد و مهارت بالا (از جمله؛ Ortega-Becerra, 2017؛ Ferrari et al., 2019) انجام شده است. در رابطه با موضوع توسعه هندبال، Simiretdemissie (2014)، عوامل تاثیرگذار بر توسعه هندبال در شهر نیفاس^۲ کشور اتیوپی^۳ را: عدم آگاهی از بازی‌های هندبال در جامعه، عدم پوشش رسانه‌ای، غالب ورزش‌های تویی دیگر، تعداد نامناسب رقابت سالانه، عدم حضور مربی حرفه‌ای، انگیزه کم، متناقض در آموزش، امکانات و تجهیزات ناکافی، نظارت ضعیف، فقدان الگوی نقش و عدم حمایت از نهادهای مسئول نشان دادند. Rossing و همکاران (2016) نیز نشان دادند که نقش جامعه (اندازه و تراکم جمعیت منطقه) در توسعه ورزشکاران نخبه هندبال دانمارک تأثیر دارد و نشان دادند که بازیکنان نخبه هندبال عمدتاً از مناطقی که تراکم جمعیت کمتری دارند، آمده‌اند. Ortega-Becerra (2017) پیشنهاد می‌کند که مربیان نیاز به برنامه‌های قدرتمند مناسب برای بهبود سرعت پرتاب بازیکنان هندبال می‌باشند و یکی از یافته‌های اصلی این مطالعه این بود که سرعت بیشتر برای پرتاب در پرش و سه گام با افزایش عملکرد هندبال ارتباط دارد.

1. International Handball Federation

2. Nifas silk lafto sub city

3. Ethiopian

Almeida و همکاران (2020) در شناسایی مناسب‌ترین متغیرها برای توصیف سطح عملکرد تیم‌ها از طریق مسابقات جهانی مردان (۲۰۰۷-۲۰۱۹) نشان دادند که بهترین تیم‌ها بلندترین بازیکنان را دارند، در نبردهای نه متر و گوش بیشترین کارایی داشتند و بلوک‌های بیشتری در دفاع داشتند که این یافته‌ها راهنمای خوبی برای متخصصین و مربیان هندبال جهت انتخاب بازیکنان، تجویز رویه‌های تمرین، تجزیه و تحلیل حریفان و ایجاد استراتژی‌های مسابقه با توجه ویژه به این متغیرها می‌باشد.

نیاز به موفقیت مستمر در طول سال‌ها، سازمان‌های ملی ورزش را ترغیب کرده است که به‌طور جدی راهکارهای توسعه ورزش و مسیرهای نخبگی در ورزش را بهبود ببخشند و برنامه‌ها و استراتژی‌های توسعه ورزشی را تدوین کنند (Sotiriadou et al., 2008). برای مثال؛ مدل توسعه بلند مدت ورزشکاران (LTAD) (Balyi & Hamilton, 2004)، مدل 'SPLISS' نه‌عاملی (DeBoscher pillar) و همکاران (2006) و مدل "تمایل، نگهداری-انتقال و پرورش" (ARTN) (Sotiriadou و همکاران (2008) مدل‌های جامع و موفق بوده‌اند که در پژوهش‌ها و در کشورهای مختلف اجرا شده‌اند. ولی این مدل‌ها نیز فقط عوامل مؤثر و درگیر در موفقیت ورزش قهرمانی را تشریح کرده‌اند و راهکارهایی را جهت توسعه ورزش قهرمانی ارائه نداده‌اند. چرا که تشریح عوامل درگیر با ارائه راهکار تفاوت دارد. راهکارهای تدوین شده در تحقیقات مبتنی بر برنامه‌ریزی استراتژیک و تحلیل سوات نیز همگی بر اساس مقایسه زوجی و قضاوت شهودی گروه تحقیق ارائه شده‌اند و اعتبارسنجی نشده‌اند. لذا ابزاری معتبری که راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی به ویژه ورزش هندبال را مورد سنجش قرار دهد وجود ندارد و این پژوهش بر آن تمرکز دارد.

بنابراین، درک عوامل موفقیت ورزش قهرمانی در سطح بین‌المللی، مورد علاقه بسیاری از ذینفعان از جمله نهادهای عمومی، سازمان‌ها و حامیان ورزشی است. با این وجود، شناسایی عوامل و راهکارهایی که موفقیت ورزشی بین‌المللی را پیش‌بینی کنند، پیچیده است (Valenti et al., 2019) و درکل، هیچ طرح کلی و رویکردی وجود ندارد که برای همه کشورها قابل اجرا باشد و موفقیت را تضمین کند. چرا که ورزش قهرمانی و حرفه‌ای یک محیط بسیار تخصصی و پویا می‌باشد و به صورت یک سیستم استاندارد و از قبل طرح‌ریزی شده نیست که در کشورها و یا در بین ورزش‌های مختلف تکرار شود. بر این اساس، چالش

1. Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success
2. Attraction; Retention/Transition; and Nurturing (ARTN)

اصلی کشورها، یافتن ترکیب مناسب عوامل تشکیل دهنده سیستم و راهکارهایی است که به بهترین وجه در متن و فرهنگ خود جواب دهد (DeBosscher et al., 2015). لذا در این پژوهش نیز در پاسخ به این شکاف‌های دانشی و با عنایت به اینکه ورزش هندبال ایران در سطح قهرمانی، در چند سال اخیر دارای فراز و نشیب‌هایی بوده و نتوانسته است به صورت مداوم در میادین بین‌المللی موفق باشد و همچنین با توجه به نبود ابزار مناسب و معتبر جهت سنجش راهبردهای توسعه ورزش هندبال کشور به شناسایی و اعتبارسنجی راهبردهای توسعه هندبال ایران با استفاده از روش تحقیق ترکیبی با طرح اکتشافی-مدل توسعه ابزار پرداخته‌ایم. این رویکرد از این رو انتخاب شد که منابع انسانی مطلع و مسلط بر چگونگی فرایندها و راهکارهای توسعه این رشته محدود بوده و یا اینکه داده‌های به دست آمده پراکنده و غیر منسجم بود.

روش

برای انجام این تحقیق از روش ترکیبی با طرح اکتشافی مدل توسعه ابزار استفاده شد که به شکل میدانی در دو بخش کیفی و کمی انجام شده است. در بخش کیفی از روش داده بنیاد (Grounded theory) و در بخش کمی از روش مدلسازی معادلات ساختاری (SEM)^۱ و تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید.

در مرحله اول پژوهش (کیفی) ضمن مطالعات کتابخانه‌ای از مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختارمند^۲ با نخبگان و صاحب‌نظران آگاه برای یافتن و شناخت راهبردهای توسعه ورزش هندبال کشور استفاده شد. جامعه آماری پژوهش، کلیه مدیران و کارکنان ستادی فدراسیون هندبال، صاحب‌نظران و اساتید دانشگاه، مدیران، مربیان، بازیکنان بزرگسال فعال و بازنشسته تیم ملی و کلیه داوران سطح بین‌المللی و لیگ برتر با جامعه آماری ۲۰۰ نفر بود که در بخش کیفی، با روش نمونه‌گیری هدفمند و به صورت گلوله‌برفی تعداد ۱۴ نفر انتخاب شدند. این افراد بنا به پیشینه، تجارب و سوابق مدیریتی و اجرایی در حوزه ورزش (به خصوص هندبال) به شرایط هندبال کشور آگاهی و تسلط کامل داشتند. در ادامه برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری هدفمند به صورت گلوله‌برفی استفاده گردید. از آنجا که این روش انتخاب آگاهانه نمونه‌های خاص توسط پژوهشگر است، نمونه‌گیری تا جایی

1. Structural equation modeling
2. Semi-structured

ادامه یافت که اطلاعات جدید، همان تکرار اطلاعات قبلی (اشباع نظری) بود و دیگر اطلاعات مفهومی جدیدی که نیاز به کد جدید یا گسترش کدهای موجود داشته باشد وجود نداشت. معیار قضاوت در مورد زمان توقف نمونه برداری نظری، "کفایت نظری" مقوله‌ها یا نظریه‌هاست؛ بدین معنی که اطمینان حاصل می‌شود که هیچ چیز در یک مقوله باقی نمانده و به کفایت رسیده است (بازرگان، ۱۳۹۸). محقق در این پژوهش پس از انجام ۱۴ مصاحبه با ۱۴ نفر به اشباع نظری رسید. مصاحبه شونده‌گان در بخش کیفی شامل پنج نفر از مدیران و کارکنان فدراسیون هندبال، دو نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه، دو نفر از مربیان (سر مربی و مربی تیم ملی هندبال)، دو نفر از بازیکنان تیم ملی و سه نفر هم از معلمین ورزش و کارشناس هندبال بودند.

تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی در قالب یک فرایند کدگذاری سیستماتیک^۱ شامل سه مرحله کدگذاری باز^۲، کدگذاری محوری^۳ و کدگذاری گزینشی^۴ انجام می‌شود. در نهایت، با استفاده از تحلیل داده‌پردازی بنیادی داده‌ها، عمل تلخیص، دسته‌بندی و نتیجه‌گیری از یافته‌ها انجام شد. لازم به ذکر است که مدل مفهومی مورد استفاده در بخش کیفی این پژوهش مدل مفهومی Strauss and Corbin (1998) است (شکل ۱) که در آن شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهکارها و پیامدها، با توجه به مقوله اصلی یا پدیده محوری که همان توسعه ورزش هندبال است، شکل می‌گیرد. در این پژوهش با توجه به عنوان تحقیق، فقط راهکارهای توسعه ورزش هندبال ارائه شده است که در ادامه به بررسی و اعتبارسنجی آن اقدام شده است.

بررسی و مقایسه مکرر داده‌ها، خود به تأیید و افزایش روایی آنها کمک می‌کند. احتمال کمی وجود دارد که دو نفر بتوانند به نظریه واحد برسند. با این حال عدم تکرارپذیری، انتقاد واردی به گراندتئوری نیست. به همین دلیل محققان کیفی به جای واژه اعتبار و روایی از واژه‌های "مقبولیت"^۵، "انتقال پذیری"^۶ و "تأیید پذیری"^۷ استفاده می‌کنند که در این پژوهش تلاش گردید کلیه موارد رعایت گردد (Pitney & Parker,)

1. Coding systematic
2. Open coding
3. Axial coding
4. Selective coding
5. Credibility
6. Transferability
7. Dependability

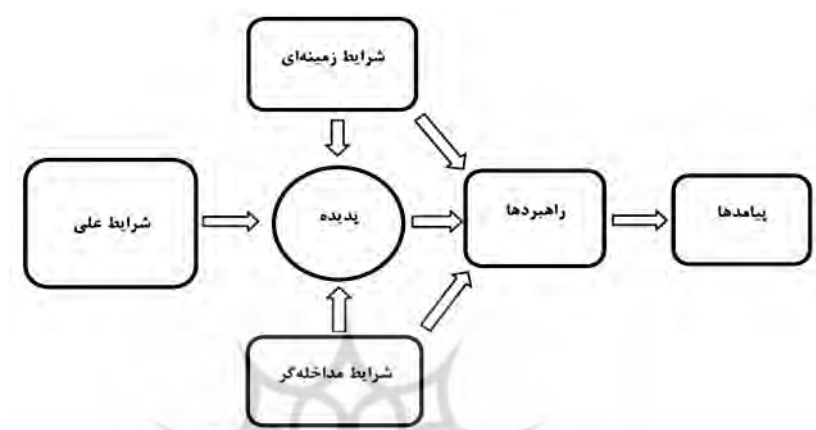
2009). برای محاسبه پایایی باز آزمون، از بین مصاحبه‌های انجام گرفته به صورت تصادفی، تعداد ۳ مصاحبه انتخاب شد و هر کدام از آن‌ها دو بار در یک فاصله زمانی چند روزه توسط پژوهشگر کدگذاری شدند (Stemler 2001)، در پژوهش خود میزان پایایی بیشتر از ۶۰ صدم را مورد تأیید و قابل قبول بیان نمود. پایایی باز آزمون مصاحبه‌های انجام گرفته در این پژوهش نیز، ۸۳ صدم به دست آمد که نشان می‌دهد قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید و قابل قبول است.

در مرحله دوم پژوهش (کمی) نیز از پرسشنامه محقق ساخته (برآمده از بخش کیفی) به عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. با هدف حصول اطمینان از روایی محتوا، پرسشنامه برای استادان راهنما، مشاور و چند تن از اساتید مدیریت ورزشی ارسال گردید و پس از دریافت بازخورد از این خبرگان، اصلاحات پیشنهادی انجام و پرسشنامه نهایی با ۵۱ گویه (۵ عامل) تدوین شد. به منظور سنجش روایی پرسشنامه، سه نوع روایی محتوا، روایی همگرا و روایی واگرا در نظر گرفته شده است. همان‌طور که گفته شد، سنجش روایی محتوا توسط اساتید مدیریت ورزشی انجام و تأیید شد. برای بررسی روایی همگرا از شاخص میانگین واریانس استخراج شده^۱ استفاده گردیده است که نشان دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر متغیر با سؤالات خود است. همچنین برای بررسی روایی واگرا از شاخص Fornell and Larker (1981) که میزان رابطه یک متغیر با سؤالاتش در مقایسه رابطه آن متغیر با سایر متغیرها است، استفاده شده است. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه نیز از ضرایب بارهای عاملی، روش آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد که نتایج مربوط به روایی همگرا، واگرا و پایایی پرسشنامه در بخش یافته‌های تحقیق ارائه شده است. روش نمونه‌گیری در بخش کمی تحقیق مبتنی بر نمونه‌گیری در دسترس بود. حداقل حجم نمونه آماری با استفاده از جدول مورگان، ۱۲۷ نفر محاسبه شد. معمولاً در تحلیل عاملی، تعداد نمونه‌های مورد نیاز، در ارتباط با تعداد عامل‌هایی که اندازه‌گیری می‌شوند، بررسی می‌شود. اساساً تعداد نمونه‌ها (آزمودنی‌ها) همیشه باید بیش از تعداد عامل‌ها باشند. Knap and Brown (1995) نسبت حداقل سه آزمودنی به ازای هر عامل (متغیر) را قابل قبول دانسته‌اند. دیدگاه دیگر در مورد حجم نمونه این است که چون اساس بر همبستگی است، بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ آزمودنی برای اکثر اهداف کافی می‌باشد (کاظم نژاد و همکاران، ۱۳۹۰). بر این اساس،

1. Average Variance Extracted (AVE)

تعداد ۱۴۰ پرسشنامه توزیع گردید، که ۱۳۰ پرسشنامه برگشت داده شد و مبنای تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

شکل ۱. مدل مفهومی استراوس و کوربین (۱۹۹۸)

یافته‌ها

جهت دستیابی به داده‌های تحقیق در مرحله اول از روش مصاحبه استفاده گردید. بعد از انجام مصاحبه‌ها و جمع آوری داده‌های تحقیق برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها از فرایند کدگذاری استفاده گردید. کدگذاری فرایندی است که طی آن مجموعه‌ای داده متنی و پراکنده به داده‌هایی با معنی و مفهوم تبدیل می‌گردد. این امر معمولاً با مشخص کردن مقوله‌های کدگذاری باز شروع و با کدگذاری محوری و نهایتاً کدگذاری گزینشی ادامه می‌یابد. در کدگذاری باز پس از تلخیص اولیه داده‌ها و حذف جملات زائد و تکراری، در مجموع ۱۹۵ کد اولیه ثبت گردید. سپس، تلخیص کدهای اولیه در مرحله کدگذاری محوری دوباره انجام شد و ۱۷ مقوله فرعی؛ تقویت بخش خصوصی و حرفه‌ای‌سازی، حمایت مالی، تقویت منابع مالی، برنامه‌ریزی، اجرایی، ارتباطی، ساختاری، نظارتی، منابع انسانی، آموزشی- پژوهشی، تبلیغاتی- رسانه‌ای، مشارکت ورزشی، مدیریت استعداد، حمایتی، نگرشی، اماکن ورزشی و تجهیزات ورزشی پدید آمد و در نهایت، مقوله‌های فرعی در مفهومی انتزاعی‌تر به پنج مقوله اصلی (اقتصادی، مدیریتی، انسانی-اجتماعی، نگرشی- حمایتی و امکاناتی-تجهیزاتی) تبدیل شدند. با مشورت و راهنمایی چند تن از اساتید مدیریت ورزشی و پس از دریافت بازخورد از این خبرگان، جهت تنظیم ابزار تحقیق حاضر،

اصلاحات پیشنهادی انجام شد و پرسشنامه نهایی با ۵۱ گویه تدوین شد که در ادامه به بررسی و اعتبارسنجی پرسشنامه پرداخته شده است. نتایج ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش حاضر در بخش کمی در جدول (۱) نشان داده شده است.

جدول ۱. یافته‌های جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش در بخش کمی

درصد	فراوانی	ویژگی‌های جمعیت شناختی	
۶۷	۸۷	مرد	جنسیت
۳۳	۴۳	زن	
۵/۳۸	۷	دیپلم	تحصیلات
۳/۸۵	۵	فوق دیپلم	
۲۳/۸۵	۳۱	لیسانس	
۳۶/۹۲	۴۸	فوق لیسانس	
۳۰	۳۹	دکتری	رشته تحصیلی
۸۳/۸۵	۱۰۹	تربیت بدنی	
۱۶/۱۵	۲۱	غیر تربیت بدنی	
۲۶/۹۲	۳۵	مدیر، مسئول، کارمند	
۲۲/۳۰	۲۹	مربی هندبال	سمت هندبالی
۱۹/۲۳	۲۵	بازیکن و پیشکسوت هندبال	
۱۱/۵۳	۱۵	داور هندبال	
۲۰/۰۰	۲۶	صاحب‌نظر و اساتید دانشگاهی	
۲۳/۸۴	۳۱	کمتر از ۵ سال	سابقه فعالیت در هندبال
۴۲/۳۰	۵۵	بین ۵ تا ۱۵ سال	
۱۸/۴۶	۲۴	بین ۱۶ تا ۲۵ سال	
۱۵/۳۸	۲۰	بیشتر از ۲۵ سال	

تحلیل عاملی می‌تواند به دو صورت اکتشافی و تاییدی باشد. اینکه کدام یک از این دو روش باید در تحلیل عاملی به کار رود مبتنی بر هدف تحلیل داده‌هاست. مدل‌های اندازه‌گیری که هیچ‌گونه قید و شرطی بر آنها اعمال نشده است، با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی^۱ و مدل‌های اندازه‌گیری مقید با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی^۲ تجزیه و تحلیل می‌شوند. به این معنا که محقق باید ارتباط بین عامل‌ها و شاخص‌های مربوط با آنها را به

1. Exploratory factor analysis (EFA)
2. Confirmatory factor analysis (CFA)

وضوح مشخص نماید. لذا در این پژوهش، با توجه به اینکه ارتباط بین عامل‌ها و شاخص‌های مربوط با آنها توسط کدگذاری باز، گزینشی و محوری در مرحله کیفی مشخص شده‌اند و مدل مفهومی پژوهش به وجود آمده است نیاز به تحلیل عاملی اکتشافی نبوده و تحلیل عاملی KMO تاییدی کفایت می‌کند. جهت کفایت نمونه‌گیری برای انجام تحلیل عاملی از آزمون استفاده شد که با توجه مقدار به دست آمده (۰/۹۲) مورد تأیید قرار گرفت. همچنین از آنجایی که سطح معنی‌داری آماره بارلت برابر با ۰/۰۰۱ و کمتر از ۰/۰۵ بود، نتیجه گرفته می‌شود که بین سؤالات همبستگی وجود دارد. لذا ادامه و استفاده از سایر مراحل تحلیل عاملی جایز است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کمی، از مدلسازی «به منظور تحلیل عاملی و SmartPLS) با استفاده از نرم افزار «SEM معادلات ساختاری (بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، ساختاری، مدل کلی و آزمون فرضیه‌ها استفاده شده نسبت به سایر PLS است. لازم به توضیح است که هرچند مهمترین دلیل برتری روش روش‌ها، نمونه‌های کوچک و داده‌های غیرنرمال ذکر شده است ولی برای بررسی فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون چولگی^۱ و کشیدگی^۲ استفاده شد. در حالت کلی چنانچه مقدار چولگی و کشیدگی در بازه (۲، -۲) باشند داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند که در این تحقیق نیز مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌ها در بازه (۲ و -۲) قرار گرفتند و دارای توزیع متقارن می‌باشند. بررسی مدل‌های معادلات ساختاری از سه مرحله اصلی تشکیل شده است؛ ۱. برازش مدل‌های اندازه‌گیری، ۲. برازش مدل‌های ساختاری و ۳. برازش مدل کلی. به این ترتیب که ابتدا، از صحت روابط موجود در مدل‌های اندازه‌گیری با استفاده از معیارهای پایایی و روایی اطمینان حاصل کرده و سپس به بررسی و تفسیر روابط موجود در بخش ساختاری پرداخته و در مرحله پایانی نیز برازش کلی مدل پژوهش بررسی شده است. برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش حداقل مربعات جزئی سه مورد استفاده می‌شود: ۱. (پایایی شاخص، توسط 1999 پایایی شاخص، ۲. روایی همگرا و ۳. روایی واگرا (هول‌اند، معیارهای ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۳؛ روایی همگرا توسط (؛ و روایی واگرا توسط مقدار جذر میانگین AVE میانگین واریانس استخراج شده (واریانس استخراج شده متغیرهای مکنون سنجیده می‌شود.

1. Skewness
2. Kurtosis
3. Composite Reliability

الف) پایایی: برای بررسی پایایی مدل‌های اندازه‌گیری معیارهای ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی به شرح زیر محاسبه شد:

سنجش بارهای عاملی: بار عاملی مقدار عددی است که میزان شدت رابطه میان یک متغیر پنهان و متغیر آشکار مربوطه را طی فرآیند تحلیل مسیر مشخص می‌کند. هرچه مقدار بار عاملی یک شاخص در رابطه با یک سازه مشخص بیشتر باشد، آن شاخص سهم بیشتری در تبیین آن سازه ایفا می‌کند. در تحلیل‌های عاملی تأییدی، مقادیر بارهای عاملی بالاتر از ۰/۳ معنادار و بارهای عاملی بالاتر از ۰/۷ بسیار معنادار تلقی می‌شود و بیانگر آن است که سازه خیلی خوب تعریف شده است (کاظم نژاد و همکاران، ۱۳۹۰). لذا در این تحقیق نیز، معیار ۰/۷ قرار داده شد و بارهای عاملی گویه‌هایی که کمتر از ۰/۷ بود حذف شد (۲۵ گویه حذف شد) و مدل اندازه‌گیری با حذف گویه‌های مذکور مجدد بررسی شد و مقادیر بارهای عاملی اصلاح شده سؤال‌ها در جدول (۲) آورده شده است.

جدول ۲. مقادیر بارهای عاملی گویه‌ها (اصلاح شده)

بارعاملی	گویه‌ها	Q	راهبردها
۰/۸۲۱	تدوین آیین‌نامه حرفه‌ای کردن باشگاه‌ها و نظارت بر اجرایی کردن آن	Q89	اقتصادی
۰/۸۱۴	حمایت از باشگاه‌های هندبال جهت درآمدزایی، خودکفائی و خصوصی شدن	Q90	
۰/۷۷۵	تلاش جهت جذب و نگهداشت حامیان مالی به سمت هندبال	Q91	
۰/۸۱۷	افزایش معافیت‌های مالیاتی برای سازمان‌ها و شرکت‌های حامی ورزش قهرمانی	Q92	
۰/۷۲۸	تقویت حقوق و مزایای نیروی انسانی در هندبال	Q94	
۰/۷۸۵	توسعه مدیریت درآمد و بازاریابی فدراسیون	Q95	
۰/۷۶۹	فراهم نمودن الزامات قانونی برای اخذ مؤلفه‌های درآمدزایی مانند حق پخش تلویزیونی	Q96	
۰/۸۱۴	احیاء و تقویت انواع کمیته‌های آموزش، پژوهش، مربیان، داوران، استعدادیابی، اجرایی، فنی و ... در فدراسیون و هیئت‌های استانی	Q97	
۰/۸۶۵	برنامه‌ریزی اصولی و دقیق برگزاری لیگ باشگاه‌ها و مسابقات دیگر بر مبنای تیم ملی	Q99	
۰/۸۷۲	بکارگیری بازیکنان بزرگسال باشگاه‌ها و تیم ملی در تمرینات و اردوهای تیم‌های پایه	Q105	
۰/۸۲۹	نگهداری، تقویت و گسترش ارتباطات استانی، کشوری و بین‌المللی	Q106	

راهبردها	Q	گویه ها	بارعاملی
	Q117	استفاده از طرح‌های هندبالی در دیوار و حیاط مدارس و مهدکودک‌ها	۰/۷۸۶
	Q121	مطالعه و الگوبرداری از سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی- توسعه‌ای هندبال کشورهای صاحب‌نام	۰/۷۳۴
انسانی- اجتماعی	Q122	گسترش و اجرای مهارت‌های هندبال در سطح شهر (خیابان و پارک‌ها) با تسهیل قوانین به صورت فان و سرگرمی (مانند هندبال پارکی و شوتی)	۰/۸۸۵
	Q123	افزایش جذابیت بصری اماکن و تجهیزات ورزشی هندبال	۰/۸۷۳
	Q124	گسترش روابط عمومی و رسانه‌ای هندبال	۰/۸۶۶
	Q125	افزایش فعالیت‌های مجازی و اینترنتی مختص هندبال	۰/۸۱۹
	Q131	بهبود وضعیت معیشتی بازیکنان و مربیان تیم‌های ملی و تأمین آتیه آنان از لحاظ مسکن، شغل و بیمه بعد از دوران ورزشی	۰/۷۵۲
	Q132	تهیه بورسیه برای ورزشکاران با استعداد در رابطه با تحصیل و خدمت سربازی	۰/۷۲۵
حمایتی- نگرشی	Q133	افزایش حمایت رسانه‌ای از ورزش هندبال	۰/۸۷۱
	Q134	استفاده تلفیقی از بازیکنان فعلی تیم ملی و بازیکنان جوان	۰/۷۰۸
	Q135	افزایش ثبات در مدیریت و برنامه	۰/۸۳۹
	Q136	افزایش آگاهی، علاقه، نگرش و محبوبیت اقشار مختلف جامعه نسبت به ورزش هندبال	۰/۷۸۸
	Q137	توسعه اماکن، تأسیسات و مدارس ورزشی ویژه هندبال	۰/۸۶۸
امکاناتی- تجهیزاتی	Q138	توسعه کمی و کیفی امکانات، تجهیزات و تأسیسات ورزشی هندبال	۰/۷۷۵
	Q139	فراهم نمودن شرایط تمرینی مناسب با استفاده از وسایل و امکانات تمرینی به روز، با کیفیت و استاندارد	۰/۸۳۶

همان‌طور که در جدول ۲ بیان شده است در کلیه گویه‌ها، مقادیر بارعاملی گویه‌ها بیشتر از ۰/۷ است که منجر به معنادار بودن سؤالات و نشان از بسیار مناسب بودن ساختار عاملی پرسشنامه پژوهش حاضر دارد.

معیار آلفای کرونباخ، یک معیار سنتی برای تعیین پایایی سازه‌ها است درحالی‌که روش حداقل مربعات جزئی، معیار پایایی ترکیبی را به کار می‌برد و برتری نسبی آن نسبت به آلفای کرونباخ در این است که پایایی سازه‌ها نه به صورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر محاسبه می‌شوند. در صورتی که مقدار پایایی ترکیبی هر متغیر بالای ۰/۷ شود، مدل‌های اندازه‌گیری، از پایایی درونی مناسب برخوردارند و اگر این مقدار کمتر

از ۰/۶ باشد، فقدان پایایی را نشان می‌دهد (داوری و رضازاده، ۱۳۹۵). با عنایت به موارد فوق و باتوجه به جدول شماره (۳)، مقدار پایایی ترکیبی تمامی متغیرها بیش از ۰/۷ هستند، لذا مدل‌های اندازه‌گیری، از پایایی درونی مناسب برخوردارند.

ب) روایی همگرا: روایی همگرا بعد از پایایی شاخص، دومین معیاری است که برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش حداقل مربعات جزئی به کار برده می‌شود. معیار میانگین واریانس استخراج شده، نشان‌دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. به بیان ساده‌تر میانگین استخراج شده میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد که هر چه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. Fornell and Larker (1981) معیار میانگین واریانس استخراج شده را برای سنجش روایی همگرا معرفی و مقدار بحرانی را عدد ۰/۵ بیان داشتند؛ بدین معنی که مقدار میانگین واریانس استخراج شده بالای ۰/۵ روایی همگرای قابل قبول را نشان می‌دهند.

جدول ۳. آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده

راهبردها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
اقتصادی	۰/۸۹۸	۰/۹۲۰	۰/۶۲۱
امکانات و تجهیزات	۰/۷۶۸	۰/۸۶۶	۰/۶۸۴
انسانی-اجتماعی	۰/۹۰۸	۰/۹۲۹	۰/۶۸۷
حمایتی-نگرشی	۰/۸۷۲	۰/۹۰۴	۰/۶۱۳
مدیریتی	۰/۸۶۷	۰/۹۰۹	۰/۷۱۵

با توجه به موارد گفته شده و نتایج جدول شماره (۳)، مقادیر تمامی میانگین واریانس استخراج شده از ۰/۵ بیشتر بوده و در نتیجه مدل‌های اندازه‌گیری ارائه شده در این پژوهش از روایی همگرایی مناسبی برخوردار است.

ج) روایی واگرا: در نهایت روایی واگرا، سومین شاخص سنجش برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش پی. آل. اس. است. Fornell and Larker (1981) روشی را برای تعیین میزان روایی واگرای مدل‌های اندازه‌گیری تعیین نمودند. در این روش میزان رابطه یک متغیر با سؤالاتش در مقایسه رابطه آن متغیر با سایر متغیرها است؛ به طوری که روایی واگرای قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک متغیر در مدل، تعامل بیشتری با سؤالات خود دارد تا با سؤالات دیگر. روایی واگرا وقتی در سطح قابل قبول است که جذر میانگین واریانس استخراج شده برای هر متغیر بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن متغیر و

متغیرهای دیگر (مربع مقدار ضرایب همبستگی بین متغیرها) در مدل باشد (Fornell & Larker, 1981). جدول (۴) ماتریس مربوط به روایی و اگرای مدل‌های اندازه‌گیری تحقیق را نشان می‌دهد.

جدول ۴. ماتریس سنجش روایی و اگرای راهبردها

اقتصادی	امکاناتی-تجهیزاتی	انسانی-اجتماعی	حمایتی-نگرشی	مدیریتی
۰/۷۸۸				
۰/۶۳۳	۰/۸۲۷			
۰/۷۵۰	۰/۶۸۵	۰/۸۲۹		
۰/۷۷۸	۰/۷۷۰	۰/۷۸۱	۰/۷۸۳	
۰/۷۰۲	۰/۶۸۲	۰/۷۵۹	۰/۷۶۶	۰/۸۴۵

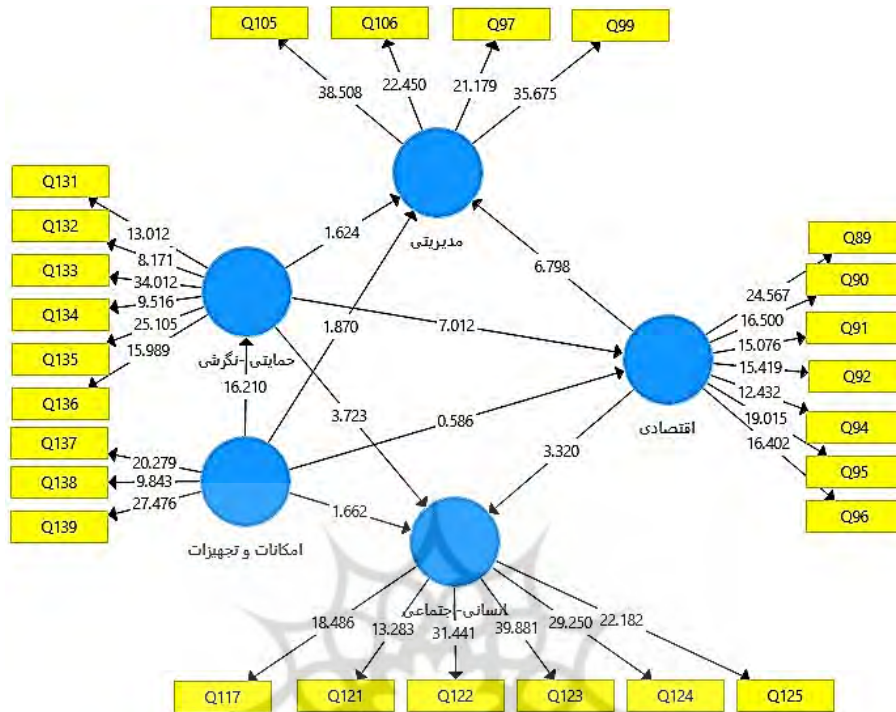
(AVE مطابق نتایج جدول (۴)، از آنجا که مقدار جذر میانگین واریانس استخراج شده) مربوط به هر سازه (متغیرهای مکنون) در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس‌ها قرار گرفته‌اند، از مقدار همبستگی میانشان که در خانه‌های زیرین و راست قطر اصلی قرار دارند، بیشتر است؛ از این رو، می‌توان گفت در پژوهش حاضر، سازه‌های مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارند تا با سازه‌های دیگر. به عبارت دیگر، روایی و اگرای مدل‌های اندازه‌گیری در حد مناسبی است.

مطابق با الگوریتم تحلیل داده‌ها در روش PLS پس از برازش مدل‌های اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری پژوهش بررسی می‌شود. برخلاف مدل‌های اندازه‌گیری که در آن روابط بین متغیر مکنون با متغیرهای آشکار مورد توجه است، در بررسی مدل ساختاری، روابط بین متغیرهای مکنون با همدیگر تجزیه و تحلیل شده و معیارهای؛ ضرایب معناداری t -values، معیار R^2 و معیار استون گیزر (Q^2)^۱ بررسی می‌شود.

الف) ضرایب معناداری t : برای ارزیابی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می‌شود که اولین و اساسی‌ترین آن، ضرایب معناداری t است. در صورتی که مقدار این اعداد از ۱/۹۶ بیشتر باشد نشان از صحت رابطه بین متغیرها با سطح اطمینان ۹۵٪ می‌باشد. در شکل ۱ مقادیر t برای ارزیابی بخش ساختاری مدل نشان داده شده است.

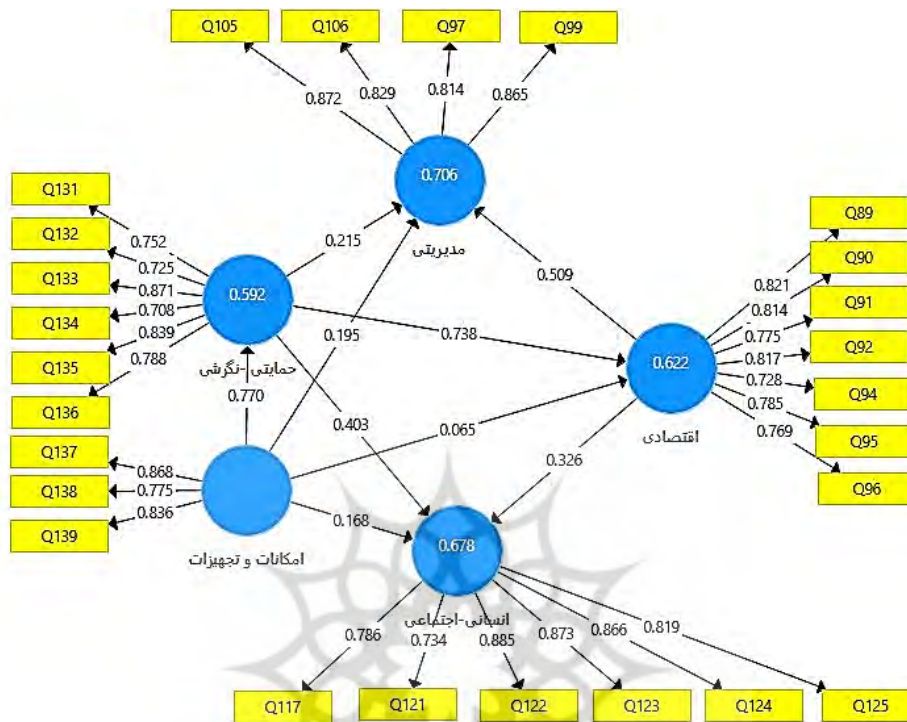
شکل ۱. مدل راهبردهای توسعه هندبال در حالت معناداری

1. Stone-Geisser Criterion.

(همان گونه که در شکل ۱ قابل مشاهده است، با توجه به این که تمامی اعداد (مقادیر) واقع بر مسیرها بیشتر از ۱/۹۶ بوده و این حاکی از معنادار بودن مسیرهای مشخص شده در سطح اطمینان ۹۵ درصد و مناسب بودن مدل ساختاری دارد. همچنین در شکل ۲، مدل ساختاری تحقیق در حالت تخمین استاندارد نشان داده شده است که مقادیر ضرایب مسیر، را نشان می‌دهد. R^2 بارهای عاملی و معیار

شکل ۲. مدل راهبردهای توسعه هندبال در حالت استاندارد

نتایج شکل ۲ نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای تحقیق با مولفه‌های خود همبستگی قوی (بارهای عاملی بیشتر از ۰/۸) دارد.

ب) معیار R^2 (ضریب تعیین): دومین معیار ضروری برای بررسی برازش مدل ساختاری، بررسی ضرایب تعیین R^2 مربوط به متغیرهای مکنون درونزای (وابسته) مدل است. این معیار برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل‌سازی معادلات ساختاری به کار رفته و بیانگر تأثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا است. لازم به ذکر است مقدار R^2 در داخل دایره‌های مدل نشان داده شده و تنها برای سازه‌های درونزا (وابسته) مدل محاسبه می‌شود و در مورد سازه‌های برونزا مقدار این معیار صفر است. داوری و رضازاده (۱۳۹۲) به نقل از Chin، سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به عنوان ملاکی برای ضعیف، متوسط و قوی R^2 و زیاد بودن مقدار آن را نشان از برازش بهتر مدل معرفی می‌کنند. مقادیر ضریب تعیین در شکل (۲) و جدول (۵) قابل مشاهده است.

ج) معیار استون گیزر (Q^2): این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد و مدل‌هایی که برازش بخش ساختاری قابل قبولی دارند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درونزای مدل را داشته باشند. بدین معنا که اگر در یک مدل، روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده باشند، سازه‌ها می‌توانند به قدر کافی بر شاخص‌های یکدیگر تأثیر گذاشته و از این راه، فرضیه‌ها به درستی تأیید شوند. هنسلر و همکاران (2009) درباره شدت قدرت پیش‌بینی مدل در مورد سازه‌های درونزا، سه مقدار $0/02$ ، $0/15$ و $0/35$ را به ترتیب قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی تعیین نموده‌اند. در صورتی که مقدار Q^2 در مورد یک سازه درونزا صفر و یا کمتر از صفر شود، نشانگر آن است که روابط بین سازه‌های دیگر مدل و آن سازه درونزا به خوبی تبیین نشده است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). در جدول (۵) مقادیر مربوط به متغیرهای مدل تحقیق حاضر مشخص شده است.

جدول ۵. مقادیر مربوط به شاخص‌های Q^2 و R^2

راهبردها	R^2	Q^2
اقتصادی	۰/۶۲۲	۰/۴۷۵
امکانات و تجهیزات	—	۰/۳۶۴
انسانی-اجتماعی	۰/۶۷۸	۰/۵۶۱
حمایتی-نگرشی	۰/۵۹۲	۰/۴۵۵
مدیریتی	۰/۷۰۶	۰/۵۱۳

ذکر شده در جدول ۴، می‌توان بیان کرد که مدل ساختاری پژوهش R^2 با توجه به مقدار برای تمامی متغیرهای Q^2 از برازش قوی برخوردار است. همچنین، با توجه به اینکه مقدار درونزای مدل‌های تحقیق حاضر بیشتر از $0/35$ است، نشان از قدرت پیش‌بینی قوی متغیرهای درونزای مربوط به آنها را دارد و در نتیجه می‌توان بیان کرد که قدرت پیش‌بینی مدل ساختاری تحقیق مناسب و قوی است.

مدل کلی شامل هر دو بخش مدل‌های اندازه‌گیری و معادلات ساختاری می‌شود و با تأیید برازش آن، بررسی برازش در یک مدل کامل می‌شود. برای بررسی برازش مدل کلی تنها از یک شاخص به نام شاخص نیکویی برازش (GOF)^۱ استفاده می‌شود و از آن می‌توان برای بررسی اعتبار یا کیفیت مدل تحقیق به صورت کلی استفاده کرد. ولتر و همکاران (2009) سه مقدار $0/01$ ، $0/25$ ، $0/36$ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای شاخص نیکویی

1. Goodness of Fit

برازش معرفی کرده‌اند. مقدار شاخص نیکویی برازش برای مدل تحقیق به صورت زیر محاسبه می‌گردد:

$$GOF = \sqrt{\text{Communality} \times R^2}$$

($\overline{\text{communality}}$): میانگین مقادیر اشتراکی (میانگین AVE متغیرهای پنهان مدل اصلی)
($\overline{R^2}$): میانگین مقادیر R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای مدل اصلی (پدیده اصلی، راهبردها و پیامدها)

$$GOF = \sqrt{0.47 \times 0.65} = 0.55$$

با توجه به سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵، ۰/۳۶ که به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای شاخص نیکویی برازش معرفی شده است و حصول مقدار ۰/۵۵ برای شاخص نیکویی برازش در مورد مدل تحقیق، برازش بسیار مناسب مدل کلی آن تأیید می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ساخت و اعتباریابی پرسشنامه راهبردهای توسعه هندبال ایران، در پی آن بود که ابزاری فراهم آورد که بتواند با استفاده از آن نسبت به سنجش و اندازه‌گیری راهبردهای توسعه هندبال ایران اقدام نماید. بنابراین تحقیق ترکیبی با طرح اکتشافی - مدل توسعه ابزار انجام شد و در نهایت ۲۶ سؤال تعیین و تثبیت گردید و مؤلفه‌های تأثیرگذار در راهبردهای توسعه هندبال ایران در ۵ مؤلفه اصلی شناسایی شدند.

بیشترین ضریب پایایی ترکیبی مربوط به خرده مقیاس راهبرد انسانی - اجتماعی و کمترین ضریب پایایی ترکیبی مربوط به خرده مقیاس راهبرد امکاناتی - تجهیزاتی بود. می‌توان اظهار نمود که گویه‌های تعیین شده در مؤلفه راهبرد انسانی - اجتماعی نسبت به سایر گویه‌ها از تناسب گروهی بیشتری در سازه خود برخوردار است. راهبردهای به دست آمده از این پژوهش شامل راهبردهای اقتصادی، مدیریتی، انسانی - اجتماعی، حمایتی - نگرشی و امکاناتی - تجهیزاتی بود که با توجه به نتایج تحلیل عاملی، بیشترین بار عاملی مربوط به راهبرد حمایتی - نگرشی (۰/۹۶۳) بود که در ۶ گویه تدوین گردید. همان‌طوری که در بخش بیان مساله ذکر گردید، با توجه به نبود ابزار معتبر راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی

در تحقیقات قبلی جهت مقایسه، گویه‌هایی که با راهبردهای تدوین شده در تحقیقات قبلی قرابت محتوایی دارند بحث و بررسی می‌شود. لذا در مؤلفه راهبرد حمایتی-نگرشی؛ «حمایت ورزشی و شغلی از ورزشکاران جهت توسعه ورزش قهرمانی» در اکثر تحقیقات پیشین از جمله؛ اقتداری بروجنی (۱۳۹۵)؛ فراهانی و همکاران (۱۳۹۵)؛ قائم مقامی (۱۳۹۹)؛ DeBosscher و همکاران (2006)؛ Brouwers و همکاران (2015)؛ DeBosscher و همکاران (2015) از جمله راهکارهای تدوین شده بود که با نتایج این تحقیق همخوان می‌باشد. حمایت از منابع انسانی، ارتقای انگیزش و رضایت شغلی آنها در هر سازمانی، از جمله موضوعات مهم مدیریتی است که از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. طبیعی است که وقتی بازیکن از حمایت همه جانبه (از لحاظ رسانه‌ای، حقوق، مسکن، بیمه، تحصیل، خدمت سربازی، ارزش اجتماعی و...) برخوردار باشد انگیزه‌اش بالا رفته و با تمام وجود در خدمت تیم باشگاهی و یا تیم ملی خواهد بود و بازیکنان جوان و با استعداد نیز به سمت ورزش هندبال جذب خواهند شد. در سوی دیگر بازیکنان سطح بالای این رشته وقتی می‌بینند که در داخل ایران حمایت خوبی از طرف باشگاه‌ها و تیم ملی می‌شوند دیگر به فکر لژیونر شدن و بازی در تیم‌های خارجی نمی‌افتند و همیشه هم در خدمت تیم ملی خواهند بود و نهایتاً منجر به پویایی و باکیفیت شدن لیگ برتر ایران و به دنبال آن توسعه و پیشرفت هندبال و کسب نتایج خوب تیم ملی در رقابت‌های بین‌المللی خواهد شد. DeBosscher و همکاران (2015) به این نتیجه رسیدند که توسعه و رفاه ورزشکاران باعث شناسایی استعداد آن‌ها و تبدیل استعداد به سطح نخبگی می‌شود. همچنین کشورها با اعمال اقدامات حمایتی در مسیرهای مختلف ورزشکاران برای جلوگیری از ترک ورزشکاران و به حداقل رساندن خطرات درک شده از یک حرفه ورزشی، می‌توانند حداکثر میزان استعدادی را که به پتانسیل کامل خود می‌رسد را به حداکثر برسانند.

نتایج تحلیل عاملی نشان داد که راهبرد انسانی-اجتماعی بار عاملی ۰/۹۴۹ بعد از راهبرد حمایتی-نگرشی در جایگاه دوم قرار گرفت و همچنین از لحاظ پایایی به عنوان پایاترین مؤلفه شناسایی شد. در این راهبرد ۶ گویه با بار عاملی بالای ۰/۷ تثبیت گردید و بالاترین رابطه را با راهبرد انسانی-اجتماعی، گویه «گسترش و اجرای مهارت‌های هندبال در سطح شهر (خیابان و پارک‌ها) با تسهیل قوانین به صورت فان و سرگرمی (مانند هندبال پارکی و شوتی)» با بار عاملی ۰/۸۸۵ دارا می‌باشد. این مؤلفه به همراه دیگر گویه‌های این بخش؛

«افزایش جذابیت بصری اماکن و تجهیزات ورزشی هندبال»، «گسترش روابط عمومی و رسانه‌ای هندبال» و «افزایش فعالیت‌های مجازی و اینترنتی مختص هندبال» با راهبردهای تدوین شده در پژوهش‌های احمدی (۱۳۹۰)؛ امیرتاش (۱۳۹۱)؛ اقتداری بروجنی (۱۳۹۵)؛ فراهانی و همکاران (۱۳۹۵)؛ آقایی و بحرالعلوم (۱۳۹۶)؛ کریم قادر (۱۳۹۷)؛ DeBosscher و همکاران (2006)؛ سیمیرت (2014)؛ Brouwers و همکاران (2014)؛ DeBosscher و همکاران (2015)؛ Tokmachov (2018)؛ Collet و همکاران (2019) و Dolmatova (2019) از لحاظ محتوایی هم راستا می‌باشد.

در بخش راهبرد مدیریتی که با بار عاملی ۰/۹۳۳ در جایگاه سوم قرار گرفت نیز ۴ گویه اعتبارسنجی و تثبیت شد که گویه «بکارگیری بازیکنان بزرگسال باشگاه‌ها و تیم ملی در تمرینات و اردوهای تیم‌های پایه» با بار عاملی ۰/۸۷۲ بالاترین همبستگی را با راهبرد اقتصادی نسبت به سایر گویه‌های این بخش داشت. این مؤلفه همراه با مؤلفه‌های دیگر این بخش با مؤلفه‌هایی که فراهانی و همکاران (۱۳۹۵)؛ آقایی و بحرالعلوم (۱۳۹۶)؛ کریم قادر (۱۳۹۷)؛ Tokmachov (2018)؛ Brouwers و همکاران (2014)؛ DeBosscher و همکاران (2015)؛ JanaNova (2017)؛ رنود و همکاران (2019) و Zheng و همکاران (2018) در تحقیقات خود به عنوان راهکارهای مدیریتی و برنامه ریزی نام گذاری نموده‌اند به نوعی همخوانی دارد.

همچنین نتایج تحقیق نشان داد که راهبرد اقتصادی با بار عاملی ۰/۸۷۷ و راهبرد امکاناتی-تجهیزاتی با بار عاملی ۰/۸۱۵ در جایگاه‌های بعدی قرار گرفتند. در بخش راهبرد اقتصادی ۷ گویه و در بخش راهبرد امکاناتی-تجهیزاتی ۳ راهبرد اعتبارسنجی و تثبیت شد که در بخش راهبرد اقتصادی، گویه «تدوین آیین‌نامه حرفه‌ای کردن باشگاه‌ها و نظارت بر اجرایی کردن آن» بیشترین بار عاملی و گویه «افزایش معافیت‌های مالیاتی برای سازمان‌ها و شرکت‌های حامی ورزش قهرمانی» دارای کمترین بار عاملی را داشت. یافته‌های این بخش با راهبردهای تدوین شده در پژوهش‌های اقتداری بروجنی (۱۳۹۵)؛ فراهانی و همکاران (۱۳۹۵)؛ کیخسروی و همکاران (۱۳۹۶)؛ رضایی و صالحی پور (۱۳۹۷)؛ کریم قادر (۱۳۹۷)؛ DeBosscher و همکاران (2006)؛ DeBosscher و همکاران (2015)؛ Brouwers و همکاران (2015)؛ Tokmachov (2018)؛ رنود و همکاران (2019) و Valenti و همکاران (2019) همخوانی دارد. DeBosscher و همکاران (2015)، نشان

دادند؛ کشورهایی که بیشترین سرمایه‌گذاری را در ورزش نخبه داشتند (کره، ژاپن، فرانسه، استرالیا و کانادا) نیز موفق‌ترین کشورها در ورزش‌های تابستانی و زمستانی بودند. با توجه به اینکه در ایران بیشتر فعالیت‌ها در حوزه ورزش قهرمانی در اختیار دولت است و ورود بخش خصوصی در این زمینه و حرفه‌ای شدن باشگاه‌ها هنوز در ابتدای راه خود است، بدیهی است حذف قوانین دست و پاگیر، حذف بروکراسی پیچیده اداری، ایجاد امنیت در محیط سرمایه‌گذاری به ترغیب بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در ورزش قهرمانی می‌انجامد و می‌تواند هزینه‌های گزاف دولت در این زمینه را کاهش دهد و هم این که یک نوع صرفه‌جویی در هزینه‌های دولت انجام می‌گیرد. از یک طرف نفوذ دولت و دخالت‌های سیاسی آن را کاهش داده و از طرف دیگر با تزریق منابع مالی مناسب باعث کاهش مشکلات مالی باشگاه‌ها می‌شود. فدراسیون و هیأت‌های هندبال هم با جذب اسپانسر و فعالیت‌های مناسب بازاریابی می‌تواند منابع مالی بخش خصوصی را وارد چرخه مالی خود کرده و از این راه بودجه بیشتری را برای فعالیت‌های مربوط به توسعه هندبال فراهم کند (رمضانی نژاد و همکاران، ۱۳۹۷).

«توسعه اماکن، تأسیسات و مدارس ورزشی ویژه هندبال»، «توسعه کمی و کیفی امکانات، تجهیزات و تأسیسات ورزشی هندبال» و «فراهم نمودن شرایط تمرینی مناسب با استفاده از وسایل و امکانات تمرینی به روز، با کیفیت و استاندارد» نیز گویه‌های اعتبارسنجی شده در راهبرد امکاناتی-تجهیزاتی بودند. گویه «توسعه کمی و کیفی امکانات، تجهیزات و تأسیسات ورزشی هندبال» در بخش کیفی این تحقیق نیز فراوانی بیشتری داشت. اقتداری بروجنی (۱۳۹۵)؛ فراهانی و همکاران (۱۳۹۵)؛ کیخسروی و همکاران (۱۳۹۶)؛ رضایی و صالحی پور (۱۳۹۷)؛ قائم مقامی (۱۳۹۹)، DeBosscher و همکاران (2006)؛ Brouwers و همکاران (2015)؛ سیمیرت (2014) و DeBosscher و همکاران (2015) در پژوهش‌های خود به این راهبرد در توسعه ورزش قهرمانی اشاره داشتند. امکانات و تجهیزات ورزشی مناسب یکی از عوامل مؤثر مهم و پایه در ارتقای کیفی اجرای ورزشی به شمار می‌آید. فقدان و یا کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی مناسب از عواملی است که بر پیشرفت ورزشکاران اثر منفی می‌گذارد و رسیدن به اوج عملکرد ورزشی منوط به مهیا بودن امکانات و تجهیزات ورزشی مناسب است.

در کل، هیچ طرح کلی و رویکردی وجود ندارد که برای همه کشورها قابل اجرا باشد و موفقیت را تضمین کند. چرا که ورزش قهرمانی و حرفه‌ای یک محیط بسیار تخصصی و پویا می‌باشد و به صورت یک سیستم استاندارد و از قبل طرح ریزی شده نیست که در کشورها و یا در بین ورزش‌های مختلف تکرار شود. بر این اساس، چالش اصلی کشورها، یافتن ترکیب مناسب عوامل تشکیل دهنده سیستم و فرایندهایی است که به بهترین وجه در متن و فرهنگ خود کار می‌کنند، و ترغیب آنها به "معیار"، از رقبا و نه صرفاً محک زدن در برابر آنها باشد و به همین ترتیب می‌توانند از یکدیگر یاد بگیرند. چرا که فرهنگ، ذهنیت، موقعیت مکانی و بسیاری از عوامل دیگر نقش بسزایی در توسعه ورزش و شکل‌گیری دستاوردها ایفا می‌کند (DeBoscher et al., 2015). این تحقیق نیز با پر کردن این خلاء دانشی در ورزش هندبال کشور با توجه به پتانسیل این رشته و افت نتایج چند سال اخیر تیم ملی در رقابت‌های بین‌المللی از یک سو، پراکنده و غیرمنسجم بودن منابع انسانی مطلع و مسلط بر چگونگی فرایندهای توسعه این رشته از سوی دیگر، به شناسایی راهکارهای مؤثر بر توسعه آن از طریق مصاحبه با نخبگان و صاحب نظران هندبال کشور و همچنین اعتبارسنجی این عوامل در بخش کمی روی آورد. امید است که مسئولین حاکمیتی در تصمیم‌گیری و اتخاذ راهبردهای مناسب توسعه هندبال کشور به راهکارهای به‌دست آمده از این تحقیق کیفی - کمی و بومی توجه خاص داشته باشند تا هندبال ایران در جایگاهی شایسته در آسیا و جهان بماند. با توجه به اینکه بیشترین بار عاملی در بین راهکارهای به‌دست آمده، مربوط به عوامل حمایتی - نگرشی (۰/۹۶۳) بود. لذا پیشنهاد می‌شود راهکارهای زیر در توسعه هندبال کشور مؤثر خواهد بود:

- بهبود وضعیت معیشتی بازیکنان و مربیان تیم‌های ملی و تأمین آتیه آنان از لحاظ بورسیه تحصیلی، خدمت سربازی، مسکن، شغل و بیمه بعد از دوران ورزشی
- افزایش حمایت رسانه‌ای از ورزش هندبال با پوشش رسانه‌ای و پخش رقابت‌های مهم هندبالی
- استفاده تلفیقی از بازیکنان فعلی تیم ملی و بازیکنان جوان
- افزایش آگاهی، علاقه، نگرش و محبوبیت اقشار مختلف جامعه نسبت به ورزش هندبال از طریق برنامه‌های مختلف اجتماعی - فرهنگی و ورزشی مثل؛ هندبال خانواده، هندبال پارکی، هندبال فرشتگان و فرزنانگان

در نهایت با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش، پرسشنامه راهبردهای توسعه هندبال ابزاری قابل اطمینان و معتبری بوده که می‌توان برای سنجش راهبردهای توسعه هندبال در فدراسیون، هیات‌ها و باشگاه‌های هندبال مورد استفاده قرار گیرد و به نتایج پایا و باثباتی هم دست یافت. به عبارتی دیگر، داده‌های جمع‌آوری شده از طریق این پرسشنامه، اطلاعات معتبری در خصوص راهکارهای توسعه هندبال نیز فراهم می‌آورد. همچنین پژوهشگران حوزه مدیریت ورزشی می‌توانند از این ابزار، به عنوان پرسشنامه‌ای مطلوب و مناسب در سایر رشته‌های ورزشی از آن استفاده کنند و نتایج قابل اطمینانی را به دست آورند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

سپاسگزاری

از فدراسیون هندبال جمهوری اسلامی ایران، مدیران و کارکنان وقت آن که حامی مادی و معنوی این تحقیق بودند نهایت تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

منابع

- اقتداری بروجنی، امید. (۱۳۹۵). *اولویت بندی راهکارهای مؤثر در توسعه ورزش قهرمانی هندبال ایران*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران.
- آقایی، علی اکبر و بحرالعلوم، حسن. (۱۳۹۶). ارزیابی و رتبه‌بندی استراتژی‌های توسعه ورزش هندبال با استفاده از روش تصمیم‌گیری خاکستری. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۹(۴۳)، ۱۲۴-۱۰۳.
- بازرگان، عباس. (۱۳۹۸). *مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری*. چاپ دهم، تهران: نشر دیدار.
- داوری، علی و رضازاده، آرش. (۱۳۹۷). *مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS*. چاپ دوم، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- رضایی، شمس‌الدین و صالحی پور، مژگان. (۱۳۹۷). تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه صنعت ورزش ایران با رویکرد داده بنیاد. *نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش*، ۶(۱)، ۸۹-۱۰۷.

- رمضانی نژاد، رحیم شفیعی، شهرام و رستمی، هشام. (۱۳۹۷). آسیب‌شناسی راهبردی فوتبال استان گیلان و تعیین استراتژی مطلوب. مدیریت و توسعه ورزش، ۷(۴)، ۱۲۰-۱۴۰. doi: 10.22124/jsmd.2019.3256
- رمضانی نژاد، رحیم و هژبری، کاظم. (۱۳۹۶). مبانی توسعه ورزش و کاربرد آن در ورزش ایران. فصلنامه مجلس و راهبرد، ۲۴(۹۱)، ۲۳۳-۲۶۳.
- رمضانی نژاد، رحیم هژبری، کاظم عیدی، حسین ریحانی، محمد و عسگری، بهمن. (۱۳۹۴). مدیریت ورزش نخبه (تجارب کشورهای موفق). چاپ اول، آمل: شمال پایدار.
- فراهانی، ابوالفضل کشاورز، لقمان و صادقی، علی. (۱۳۹۵). تدوین راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی ایران. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۳(۱۹)، ۱۲۷-۱۴۲.
- قائم مقامی، احسان. (۱۳۹۹). طراحی الگوی توسعه ملی و بین‌المللی شطرنج ایران، رساله دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
- کاظم نژاد، انوشیروان حیدری، محمدرضا و نوروزاده، رضا. (۱۳۹۰). روش‌های آماری در پژوهش مراقبت بهداشتی و کاربرد SPSS در تحلیل داده‌ها. تهران: جامعه‌نگر.
- کریم‌قادر، یحیی. (۱۳۹۷). تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه هندبال اقلیم کردستان: با رویکرد گراندد تئوری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام.
- کیخسروی، افسانه معین فرد، محمدرضا حامدی نیا، محمدرضا و شوشی نسب، پروین. (۱۳۹۶). موانع توسعه هندبال سبزوار و ارائه راهکار. مدیریت و توسعه ورزش، ۶(۳)، ۲۰۰-۲۱۹.

References

- Aghaei, A. A., & Bahrololoum, H. (2017). Prioritizing the Strategies of Handball Development by Grey System Theory. *Sport Management Studies*, 9(43), 103-124. [Persian]
- Almeida, A. G., Merlin, M., Pinto, A., Torres, R. d. S., & Cunha, S. A. (2020). Performance-level indicators of male elite handball teams. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 20(1), 1-9. doi:10.1080/24748668.2019.1694305.
- Anne, R., Veerle, D. B., & Hippolyt, K. (2019). Clustering of national elite sport policy systems and association with international sporting performance. *Paper presented at the 51th Annual Conference of the French Society of Statistics*, Nancy.
- Balyi, I., & Hamilton, A. (2004). *Long-term athlete development: Trainability in children and adolescents. Windows of opportunity. Optimal trainability*. Victoria: National Coaching Institute British Columbia & Advanced Training and Performance.
- Bazargan, H. A. (2019). *Introduction to Qualitative and Mixed Research Methods: Common Approaches in Behavioral Sciences*. Tehran: Didar. [Persian]

- Brouwers, J., Sotiriadou, P., & Bosscher, V. D. (2015). An examination of the stakeholders and elite athlete development pathways in tennis. *European Sport Management Quarterly*, 15(4), 454-477. doi:10.1080/16184742.2015.1067239.
- Collet, C., Tozetto, A. V. B., Iha, T., Nascimento, J. V. d., & Falcão, W. R. (2019). Dynamic Elements of Sports Development: Perceptions of Basketball Coaches. *Journal of Sport Psychology*, 28(1), 79-85.
- Côté, J., & Fraser-Thomas, J. (2007). *Youth involvement in sport*. In P. Crocker (Ed.), *Sport psychology: A Canadian perspective* Toronto: Pearson.
- Davari, A. Rezazadeh, A. (2019). *Structural Equation Modeling with Software Pls*. Second edition, Tehran: Publishing Jahad University. [Persian]
- De Bosscher, V., Sotiriadou, P., & van Bottenburg, M. (2013). Scrutinizing the sport pyramid metaphor: An examination of the relationship between elite success and mass participation in Flanders. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 5, 319-339.
- DeBosscher, V., De Knop, P., van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. *European Sport Management Quarterly*, 6(2), 185-215.
- DeBosscher, V., Shibli, S., Westerbeek, H., & van Bottenburg, M. (2015). *Successful elite sport policies. An international comparison of the sports policy factors leading to international sporting success (SPLISS 2.0) in 15 nations*. In Aachen: Meyer & Meyer.
- Demissie, S. (2014). *Major factor that affect handball project participation and development with specific preference nifas silk lafto subcity*. a thesis submitted to school of graduate studies of addis ababa university in partial fulfilment of the requirement for master of science degree in sport science.
- Dolmatova, T. (2019). The Institutional Framework for Mass Participation and Elite Sport Development: The Case of the United Kingdom. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 8(3), 59-65.
- Eghtedari broogeni, O. (2016). *Prioritizing effective strategies on handball Championship sport development of Iran* (Master's thesis). Tehran University. [Persian]
- Farahani, A., Keshavarz, L., & Sadeghi, A. (2017). The Design of strategies in development Iran elite sport. *Applied Research in Sport Management*, 5(3), 127-142. [Persian]
- Fernandez-romero, suarez, j. j., carral, h. v. a., & cancela, j. m. (2017). Selection of talents in handball: anthropometric and performance analysis. *Rev Bras Med Esporte* [online], 23(5), 361-365.
- Ford, P., De Ste Croix, M., Lloyd, R., Meyers, R., Moosavi, M., Oliver, J., & Williams, C. (2011). The long-term athlete development model: Physiological evidence and application. *Journal of Sports Sciences*, 29, 389-402.
- Fornell, C. and Larcker, D. (1981). Evaluating structural equation modeling with unobserved variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1): 39-50.
- Green, M., & Houlihan, B. (2005). *Elite sport development policy learning and political priorities*. London: Routledge.
- Greyson, I., Kelly, S., Peyrebrune, M., & Furniss, B. (2010). Interpreting and implementing the long-term athlete development model: English swimming coaches' views on the (swimming) LTAD in practice. A commentary. *International Journal of Sport Science & Coaching*, 5, 403-406.
- Hamzeli, Y., Moeinfard, M., & Shooshinasab, P. (2015). The Impacts of Sport Development on Iran's Globalization. *Strategic Studies on Youth ans Sports*, 14(28), 39-54. [Persian]

- Karim ghader, Y. (2019). Analysis of Factors Influencing Handball Development of Kurdistan Region: with Grounded Theory Approach. Ilam University. [Persian]
- Kazemnezhad, A. Heidari, M R. Norouz Zadeh, R. (2011). *Statistical methods in health care and SPSS application in data analysis*. Tehran: Community Publisher. [Persian]
- Khosro Manesh, R., Khabiri, M., Khanifar, H., Alidoust Ghahfarokhi, E., & Zarei Matin, H. (2019). Designing the Conceptual Model of Iran's Sports Industry. *Sport Management Studies*, 11(57), 17-38. [Persian]
- Kykhosrovi, A., moeinfard, M., Hamedia Nia, M., & Shooshinasab, P. (2018). Barriers of Handball Development in Sabzevar and Presenting Strategies. *Sport Management and Development*, 6(3), 134-151. [Persian]
- Masanovic, B., Milosevic, Z., & Corluca, M. (2018). Comparative Study of Anthropometric Measurement and Body Composition between Junior Handball and Volleyball Players from Serbian National League. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 1(6), 1-6.
- Nova, J. (2017). Analysis of management and organisation of elite sports from the viewpoint of spliss methodology in the Czech republic, Brno. *Paper presented at the proceedings of the 11th international conference on kinanthropology sport and quality of life, Czech republic, Brno*.
- Ortega-Becerra, M. (2017). *Determinant Factors of Physical Performance and Specific Throwing in Handball Players of Different Ages*. Master's Thesis. Faculty of Sport, Pablo de Olavide University, Seville, Spain.
- Pitney, A., & Parker, J. (2009). *Qualitative research in physical activity and the health professions*. Canada: Human Kinetics.
- Przednowek, K., Śliż, M., Lenik, J., Dziadek, B., Cieszkowski, S., Lenik, P. Przednowek, K. H. (2019). Psychomotor Abilities of Professional Handball Players. *International journal of environmental research and public health*, 16(11), 1-11. doi:10.3390/ijerph16111909
- Ramzaninejad, R., & hozhabri, k. (2017). Basic Facts of Sports Development and Their Applications in Sport of Iran. *Majlis and Rahbord*, 24(91), 233-263. [Persian]
- Ramzaninejad, R., Hojabri, K., Aidi, H., Reyhani, M., & Asgari, B. (2015). Elite sport management (Experiences of successful countries). Amol: shomal-paydar. [Persian]
- Ramzaninejad, R., Shafiee, S., & Rostami, H. (2019). Strategic Pathology of Guilan Province Football and Determining a Desirable Strategy. *Sport Management and Development*, 7(4), 120-140. [Persian]
- Rezaei, S., & Salehipour, M. (2019). Analysis of Effective Factors in Development of Iran Sport Industry using Grounded Theory Approach. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 6(1), 89-107. [Persian]
- Rossing, N. N., Nielsen, A. B., Elbe, A. M., & Karbing, D. S. (2016). The role of community in the development of elite handball and football players in Denmark. *European Journal of Sport Science*, 16(2), 237-245.
- Sotiriadou, K., Shilbury, D., & Quick, S. P. (2008). The attraction, retention/transition and nurturing process of sport development: some Australian evidence. *Journal of Sport Management*, 22(3), 247-272.
- Tokmachov, I. (2018). *A Comparative Study on the Development of Divers in South Korea and Ukraine*. Seoul National University.
- Valenti, M., Scelles, N., & Morrow, S. (2019). Elite sport policies and international sporting success: a paneldata analysis of European women's national football teamperformance. *European Sport Management Quarterly*, 1-22.

- Willian, F., Hugo, S., & Vasco Simões, V. S. D. m. (2019). Match Analysis in Handball: A Systematic Review. *Journal of Sports Science & Medicine*, 8(2), 63-76.
- Zheng, J., Chen, S., Tan, T.-C., & Lau, P. W. C. (2018). Sport policy in China (Mainland). *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10(3), 469-491.

استناد به این مقاله: شهلائی، جواد، علیزاده، ولی و حیدری، محمد. (۱۴۰۱). تدوین و اعتباریابی مقیاس راهبردهای توسعه هندبال ایران. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۳(۴۹)، ۵۳-۸۰. doi: 10.22054/jem.2023.63642.2223

Educational Measurement is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.